

حسین معافی

مدرس دانشگاه فرهنگیان اراک

سرمایه انسانی از جمله اصلی‌ترین مؤلفه‌های رشد و توسعه کشورها بوده و مهاجرت جوانان، نخبگان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در کشورهای در حال توسعه فرایند توسعه و پیشرفت را به تعویق می‌اندازد. امروزه نمودار مهاجرت نخبگان در ایران روند صعودی داشته و ادامه این پدیده ایران را در آینده‌ای نزدیک با چالش‌هایی روبه‌رو خواهد کرد. بر اساس جدیدترین آمارهای رصدخانه مهاجرت ایران درص‌بالایی از دارندگان مدارهای المپیاد علمی و اعضای بنیاد نخبگان، مقیم خارج از کشور هستند و این عوامل نه تنها آینده علمی کشور را به خطر می‌اندازد بلکه باعث ناامیدی و عدم انگیزه دانشجویان و حتی دانش‌آموزان کشور نیز می‌شود. بهرام صلواتی مدیر رصدخانه مهاجرت ایران اعلام می‌کند که ۷۰ درصد نیروهای متخصص وارد فرایند مهاجرت شده‌اند و طبق آمارها متأسفانه اغلب آنها قصد برگشت به ایران را ندارند؛ چراکه بخشی از آنها بوری به وعده‌های برای استفاده از ظرفیت ایرانیان خارج از کشور ندارند. برای جلوگیری از مهاجرت نخبگان و جوانان، دولت می‌تواند از راهکارهای مختلفی استفاده کند که برای رسیدن به این هدف‌ها، نیاز به هماهنگی و همکاری بین بخش‌های مختلف دولت و جامعه است؛ برخی از این راهکارها عبارتند از:

ارتقای شرایط اقتصادی: بهبود شرایط اقتصادی و ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب، می‌تواند از مهاجرت جوانان و فارغ‌التحصیلان جلوگیری کند. اصلاح سیاست‌های آموزشی: اصلاح و بهبود سیاست‌های آموزشی و ارتقای کیفیت آموزش در کلیه‌مراحل تحصیلی، می‌تواند باعث جذب دانش‌آموزان و فارغ‌التحصیلان در داخل کشور شود. ارتقای فرهنگ و ارزش‌های اجتماعی: ارتقای فرهنگ و ارزش‌های اجتماعی و تربیت جامعه‌ای پویا و پیشرفته، می‌تواند از پدیده مهاجرت جوانان جلوگیری کند. ارائه زیرساخت‌های مناسب: ارائه زیرساخت‌های مناسب در زمینه‌های مختلف مانند فناوری، ارتباطات و حمل و نقل، می‌تواند باعث جذب سرمایه‌گذاران و ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب شود. ایجاد توسعه منطقه‌ای: توسعه منطقه‌ای و توسعه شهرنشینی در مناطق کمتر توسعه‌یافته، می‌تواند فرصت‌های شغلی و اقتصادی جدیدی ایجاد کند و از مهاجرت جوانان جلوگیری کند.

دولت می‌تواند برای جلوگیری از مهاجرت نخبگان و رشد اقتصادی کشور، سرمایه‌گذاران خارجی را جذب کند که دولت در چند سال اخیر برای این مهم اقداماتی را آغاز کرده است. این اقدامات شامل تغییر قوانین و مقررات، ایجاد زیرساخت‌های مناسب و ارائه تسهیلات به سرمایه‌گذاران خارجی و تعامل با برخی از کشورهای دیاناست. همچنین، دولت ایران با عضویت در پیمان شانگهای و تعامل با کشورهای همسایه و ایجاد مناطق ویژه اقتصادی (مانند منطقه ویژه اقتصادی چهارهار در جنوب شرق ایران)، تسهیلات زیرساختی و مالی، حمایت سرمایه‌گذاران داخلی و تسهیلات برای ورود سرمایه‌گذاران خارجی، سعی در جذب آنها داشته است. با این حال، در دستیابی به این هدف‌ها، مشکلاتی نظیر مقررات پیچیده، نبود شفافیت، نامناسب بودن زیرساخت‌ها و مشکلات دیگری نیز وجود دارد که نیاز به توجه و رفع آنها دارد.

از ایران، می‌تواند عواقب منفی برای کشور داشته باشد. در ادامه به برخی از این عواقب اشاره

می‌کنیم:

- از دست دادن نخبگان
- کاهش توانمندی‌های علمی و فنی
- کاهش توانمندی‌های اقتصادی
- کاهش رشد و توسعه اقتصادی
- افزایش هزینه‌های آموزشی
- افزایش شکاف طبقات اجتماعی
- بگیری جمعیت

بنابراین، جلوگیری از مهاجرت نخبگان و افراد با توانایی‌های خاص، از اهمیت بسیاری برخوردار است. ایجاد فرصت‌های شغلی و ارائه شرایط

مناسب برای توسعه تخصص‌ها و فناوری‌های پیشرفته، می‌تواند به کاهش مهاجرت نخبگان و افراد با توانایی‌های خاص کمک کند.

خبر

هیچ قدرتی امکان شکست ایران را ندارد

نماینده ولی فقیه در سپاه تأکید کرد: جهاد امروز جهاد زبینی است و باید نقشه‌ها و دست دشمن را بخوابیم و عملیات اصلی دشمن را از عملیات‌های فرعی و فریب تشخیص دهیم. حجت‌الاسلام حاجی صادقی پیرامون چگونگی تلاش دشمن برای از بین بردن انقلاب اسلامی ایران گفت: مکتزی دو ماه پیش در جلسه غیرعلنی کنگره آمریکا گفته است هیچ قدرت بیرونی امکان تغییر حکومت و شکست ایران را ندارد اما در درون ایران زمینه‌هایی است که باید از آن استفاده کنیم. حاجی صادقی عنوان کرد: این همان حبله یهود برای از بین بردن اسلام بود؛ یهودی که در ۱۰ سال بعد از هجرت پیامبر هر ماه با پیامبر درگیر می‌شد یکبار بعد از رحلت پیامبر نه تنها هیچ جنگی با اسلام نکرد و هیچ سخنی هم علیه اسلام نگفت بلکه بزرگان این قوم همچون کمب‌الاحبار وعبدا..من سلام شدند بزرگ‌ترین مفسران قرآن کریم و اسرائیلیات را وارد اسلام کردند.

شنبه ۲۱ ۰۵ ۱۴۰۲ شماره ۱۶۱۸ سال پنجم ۲۵ مهرمهر۱۴۴۵ / ۱۲ آگوست ۲۰۲۳

غلامرضا ظریفیان در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

کار از واژه مهاجرت گذشته است

مهاجرت مهاجران به ایران

می‌تواند تهدیدزا باشد

نیازمند توسعه پایدار هستیم

آرمان ملی – احسان اسقایی: دهه ۷۰ و ۸۰های به‌ادبیات سیاسی و مطبوعات ایران راه یافت که سال‌ها بعد از آن با عنوان یک چالش یاد شد. آن واژه مهاجرت نخبگان بود. امروز دیگر این واژه دغدغه نیست بلکه مهاجرت طبقات مختلف جامعه حتی دانش آموزان به عنوان چالش پیش روی جامعه مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. به نظر می‌رسد این روند پایانی ندارد تا جایی که شاید در سال‌های آینده در بخش‌های مختلف از جمله برخی رشته‌های تخصصی با فقدان نیروی ماهر مواجه شویم. بررسی علت و ریشه‌های پدیده مهاجرت نیازمند دقت زیادی است و به صرف اینکه عده‌ای از ایران می‌روند چون فضای اقتصادی را برای خود مساعد نمی‌دانند، کافی نیست. «آرمان ملی» در این ارتباط با غلامرضا ظریفیان، استاد دانشگاه و فعال سیاسی به گفت‌وگو پرداخته است. او معتقد است نه تنها خروج نخبگان و حتی خروج دانش‌آموزان از ایران در آینده بحران‌هایی را برای کشور ایجاد خواهد کرد. ضمن اینکه ایران خود کشوری مهاجر پذیر است و نیروی کار خارجی این روزها به میزان قابل توجه حتی در امور صنعتی و در شهرک‌های صنعتی و در امور تخصصی در حال فعالیت هستند. این مساله هم می‌تواند ابعاد مختلفی را با خود به همراه داشته باشد.

آن است که روند اقتصادی کشور در یکی دو دهه گذشته روند نامناسبی است و میزان تورم و بحران اشتغال و افزایش

هزینه‌های زندگی موجب شده در سطوح مختلف شاهد مهاجرت باشیم. در گذشته برای کار مهاجرت می‌شد امروز مهاجرت به مهاجرت افراد کارآمد یعنی تکنسین‌ها و پرستارها و… کشیده شده است. گزارش‌ها نشان می‌دهد که ارقام جدی و نگران‌کننده‌ای تحت عنوان مهاجرت در حال خروج از کشور است و مهاجرت در مفهوم کلی و متداول آن دیگر در ایران حاکم نیست بلکه سطوح نگران‌کننده و جدیدی از مهاجرت در ایران در حال شکل‌گیری است و باید از عبارت فرار نیروهای انسانی متخصص استفاده کرد. یعنی فردی مهاجر در همه کشورها ارتباطات جدی با کشور خود فراموش می‌کند و ارزش افزوده علمی و اقتصادی را به کشور خود بازمی‌گرداند، اما در پدیده فرار به نوعی با قهر روبه‌رو می‌شویم و زمانی که سرمایه‌ها از ایران می‌رود دیگر فرصت بازگشتن پیدا نمی‌کند.

◀ **کشورمان البته در مهاجرت پذیری به علت ثبات و امنیتی که دارد یکی از کشورهای مهاجرت پذیر جهان است. امروز حتی در شهرک‌های صنعتی مهاجرانی را مشاهده می‌کنیم که عملاً بخشی از صنعت را در دست گرفته‌اند این مورد می‌تواند به چالشی برای کشور تبدیل شود؟**

مهاجران به ایران نیز از پدیده کلی مهاجرت تبعیت می‌کنند و چون کشورهای آنها کم‌برخوردارتر از ایران است و اداب و رسوم و بعضاً زبان ایران را می‌دانند تمایل دارند در کشور ما ساکن شوند. مساله آمدن نیروی کار خارجی تهدید نیست و یک فرصت برای کشورهایی است که دارای اقتصاد دانش بنیان هستند.

در اروپا و آمریکا به شدت از ورود نیروهای توانمند استفاده می‌کنند و مورد استقبال قرار می‌گیرد چون زمانی اقتصاد دانش بنیان باشد طبیعتاً علاوه بر اینکه می‌تواند نیروی کار خود را جذب کند نیازمند آن است که نیروی کار توانمند خارجی هم استفاده کند. این مورد برای کشورهای توسعه یافته فرصت است چون نیروهای کار آموزش دیده را به کار می‌گیرند و از ظرفیت‌های آن استفاده می‌کنند اما در ایران اقتصاد پویا نیست و بخش زیادی از آیت‌ها اقتصادی ایران دانش بنیان نیست در نتیجه مهاجرت مهاجران خواهد بود. زمانی که با نوعی ناامنی اقتصادی روبه‌رو هستیم و نیروهای کار نامتجانس هم که با محرومیت‌هایی روبه‌رو هستند، می‌توانند نگرانی‌هایی را ایجاد کنند. اساساً مهاجرت نیروی توانمند به هر کشوری فرصت است اما نیروهای کار مهاجر به ایران توانمند نیستند و می‌توانند زمینه‌های اشتغال در عرصه‌های مختلف را هم به خود اختصاص دهند. باید بتوان از فرصت مهاجرت نخبگان استفاده کرد به شرط اینکه نخبه باشند. کشوری مانند آلمان در زمینه‌های جذب نیروهای کار نخبه را فراهم آورده تا بتوانند در ۲۰ سال آینده جمعیت خود را یک و نیم برابر کنند اما این جمعیت در داخل افزایش نمی‌یابد در نتیجه چاره‌ای ندارد جز اینکه مهاجر بپذیرد. آنها قصد دارند ۴۰ میلیون انسان را جذب کشور خود کنند، اما این ۴۰ میلیون کاملاً به صورت هدفمند جذب می‌شوند.

◀ **در برخی از رشته‌ها عملاً تمایلی برای تحصیل وجود ندارد. مثلاً شنیده شده در سال‌هایی کسی تمال نداشته در رشته تخصصی قلب کودک تحصیل کند از سوی دیگر موج مهاجرت پزشکان را هم شاهدیم آیا ممکن است روزی مانند ایران دوران پهلوی مجبور به واردات پزشک باشیم؟**

اینکه کشوری از مشاوران توانمند را در عرصه‌های مختلف استفاده کند منفی نیست شاید یکی از دلایلی که اقتصاد ما با مشکلاتی روبه‌روست آن باشد که همانند والیبال از مریدان خوب بین‌المللی استفاده نکردیم. در اقتصاد هم می‌توان از تجربه مشاوران اقتصادی موفق خارجی استفاده کرد. نکته مهم آن است که اگر برنامه‌روشن اقتصادی مبتنی بر اقتصاد دانش بنیان و امید به آینده نباشد؛ با تهی شدن سرمایه‌های مهم روبه‌رو می‌شویم بزرگ‌ترین سرمایه نه فولاد، نه دلار، نه نفت و نه پتروشیمی است. مهم‌ترین سرمایه در همه جای دنیا نیروی انسانی است.

ما توجه به اینکه نرخ رشد زاد ولد در ایران پایین آمده خروج سرمایه‌ها و هر کدام از آنها جریان ناپذیر است. ایران کشور بزرگی است. بنابراین این کشور با این وسعت با این جمعیت و با این همه منابع و نیروی انسانی متخصص نیازمند توسعه پایدار است.

armanmeli.ir

سال پنجم

شماره ۱۶۱۸

شنبه

۲۱ ۰۵ ۱۴۰۲

۲۵ مهرمهر۱۴۴۵ / ۱۲ آگوست ۲۰۲۳

آرمان ملی

سیاست

نگره

مانورهای انتخاباتی

پیش‌ثبت‌نام انتخابات مجلس، از ۱۶ مرداد ماه آغاز شده و تا ۲۲ مرداد ماه ادامه دارد. ثبت‌نام نهایی کاندیداها اما از ۲۷ مهرماه انجام خواهد شد. هادی طحان‌نظیف، سخنگوی شورای نگهبان در این خصوص گفته است: «پیش‌ثبت‌نام را یک اعلام آمادگی می‌دانیم؛ مبنای ما ثبت‌نام نهایی است. هم‌زمان با آغاز پیش‌ثبت‌نام انتخابات مجلس، توجه بسیاری، به سمت اسامی چهره‌هایی که در انتخابات ثبت‌نام می‌کنند معطوف شده است. احمد وحیدی، وزیر کشور در نخستین روز پیش‌ثبت‌نام مجلس گفته است: «همچدا دعوت می‌کنم از همه متقاضیان عزیز و کسانی که خودشان را متناسب با داوطلبی برای مجلس می‌دانند. همه می‌توانند از طریق تلفن‌های همراه‌شان به راحتی وارد صفحه‌ای که برای پیش‌ثبت‌نام در نظر گرفته شده، شوند و ثبت‌نام را انجام دهند محسن اسلامی مدیر کل انتخابات وزارت کشور گفته است که، در روز نخست از پیش‌ثبت‌نام‌ها، هفت هزار و ۷۰۰ متقاضی، اطلاعات هویتی خود را ثبت و مدارک خود را بارگذاری کردند. با توجه به اینکه اکنون قانون جدید انتخابات به مرحله اجرا رسیده است و تغییراتی از جمله پیش‌ثبت‌نام را در مراحل انتخابات کشور شاهدیم، نکته دیگری که در خبرهای انتخاباتی مورد توجه قرار دارد نرخ مشارکت مردم و منتخیان از طیف‌های مختلف سیاسی در انتخابات پیش‌رو است. در همین راستا پرسش‌هایی مطرح است از جمله اینکه آیا اصلاح‌طلبان در انتخابات پیش‌رو مشارکت حداکثری خواهند کرد؟ مردم و طیف‌های مختلف سیاسی چه رویکردی اتخاذ خواهند کرد و آیا ترکیب مجلس آتی قابل حدس است؟

◀ **تغییر و تحول از طریق صندوق‌های رای امکان‌پذیر است؟**

یک فعال سیاسی اصولگرا اظهار داشت: قطعاً میزان مشارکت مردم در انتخابات با نرخ رای مردم مشخص می‌شود و هر اندازه که این آرا بالا باشد، نشان دهنده مشارکت حداکثری مردم در انتخابات است. تا انتخابات مدت زمان زیادی باقی مانده است و حوادثی که می‌تواند ضربان قلب سیاسی یا نبض سیاسی کشور را تغییر دهد (خواه مثبت و خواه منفی) همچنان فرصت ظهور و بروز دارند. باید دید هم‌زمان با شروع ثبت‌نام کاندیداها، چه افراد و گروه‌هایی خود را برای شرایط انتخاب شدن و نمایندگی مجلس اصلح می‌بینند و ثبت‌نام خواهند کرد. از همین جا می‌توانیم گمانه‌زنی‌هایی در رابطه با نوع مشارکت مردم یا سطح مشارکت مردم ارائه دهیم. حسین کنعانی مقدم گفت: به اعتقاد من ابتدا باید صبر کنیم تا ثبت‌نام‌ها به پایان برسد و سپس ببینیم افرادی که واجد صلاحیت شناخته می‌شوند، بیشتر کدام طیف را در بر می‌گیرند و در همان هنگام نیز مردم بهتر قضاوت خواهند کرد که آیا باید در انتخابات شرکت کنند یا خیر. وی افزود: من معتقدم مشکل اصلی اصلاح‌طلبان، ناامیدی آنان از خودشان است. یعنی اصلاح طلبان در درون خودشان به این نتیجه و جمع‌بندی رسیده‌اند که حتی اگر نامزدهای اصلاح‌طلب نیز توسط شورای نگهبان تایید صلاحیت شوند، رای نمی‌آورند. به همین دلیل، اصلاح طلبان افراکنی می‌کنند که مردم در انتخابات شرکت نمی‌کنند. اگر اصلاح طلبان واقعا یک جریان سیاسی اصیل هستند و به مردم سالاری معتقدند، باید تمام تلاش خود را انجام دهند که مردم در انتخابات حضوری پررنگ‌تر داشته باشند و فرصت را برای مشارکت حداکثری مردم فراهم کنند. دبیر کل حزب سبز بیان کرد: اخیراً گفته می‌شود که اصلاح طلبان دو طیفی شده‌اند و برخی از آنان علاقه‌مند به حضور در انتخابات هستند و برخی نیز انتخابات را تحریم کرده‌اند. من این نوع رفتار را یک مانور سیاسی برای چانه زنی بیشتر می‌بینم. یعنی از یکسو می‌خواهند شورای نگهبان را تحت فشار قرار دهند که اگر ما در انتخابات شرکت نکردیم به دلیل تنگ نظری‌های شما بوده و از سوی دیگر تعیین شرط و شروط برای گرفتن امتیازات بیشتر، برای سال آینده است. وی تصریح کرد: نهایت آن‌چه که ارائه ملی است از درون صندوق‌های رای بیرون خواهد آمد. اگر معتقدیم باید تغییر و تحولی ایجاد شود و باید شرایط را به سمت بهبود برد، هیچ راهی جز این نداریم که از طریق صندوق آراء این کار را انجام دهیم و این صندوق رای است که حرف آخر را می‌زند.

◀ **مردم که تابع اصلاح طلب و اصولگرا نیستند یک نماینده ادوار مجلس بیان کرد: فرض را بر این بگذاریم که متوجه شدیم یک اشتقاق بین اصلاح‌طلبان وجود دارد که برخی مایلند در انتخابات شرکت کنند و برخی نمی‌خواهند. این اشتقاق همیشه وجود داشته و مربوط به اکنون نیست. فقط شدت و حدت آن تغییر کرده است. اما این اتفاقات، چه تأثیری بر حضور مردم در انتخابات دارد؟ آنها تصمیم خود را گرفته‌اند. مردم که تابع اصلاح‌طلب و اصولگرا نیستند. مردم نتیجه گرا هستند یعنی اگر دولت نتواند شرایط اقتصادی را تغییر دهد، مجلسی که در عملکرد دولت نقش دارد، برای مردم انگیزه‌ای برای حضور ایجاد نمی‌کند. به جای نگاه غلیظ جناحی و حزبی باید اقدام درست را انجام دهیم. غلامعلی جعفرزاده ایمن‌آبادی اظهار کرد: ماه‌ها پیش، رهبر انقلاب در خصوص حضور مردم به نکاتی مهم اشاره کردند، اما تاکنون اقدامی از وزارت کشور، شورای نگهبان، صدا و سیما و سایر نهادها برای به فعلیت رساندن پیام رهبری ندیده‌ایم.**

کوتاه

پاسخ سپهر خلجی به آمریکا

سپهر خلجی، رئیس شورای اطلاع‌رسانی دولت گفت: آمریکا هر وقت اجازه نفس کشیدن به شهروندان و رنگین پوستان داد، درباره آزادی‌های اساسی هم حرف می‌زند. او در حساب کاربری خود در توئیتر نوشت: «خطاب به سخنگوی وزارت خارجه آمریکا؛ هر وقت زانوی خود را از گردن جورج فولی‌دها برداشتید و اجازه نفس کشیدن به شهروندان و رنگین‌پوستان کشورتان دادید، بعد در مورد آزادی‌های اساسی و حقوق بشر صحبت کنید.» متیو میلر سخنگوی وزارت خارجه آمریکا اخیراً در اظهاراتی مدعی حمایت این کشور از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی در ایران شده بود.

۷